

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Technologie informacyjne w nauczaniu języka specjalistycznego : wskazanie źródeł internetowych jako pomocy dydaktycznych

Author: Aleksandra Krawczyk

Citation style: Krawczyk Aleksandra. (2017). Technologie informacyjne w nauczaniu języka specjalistycznego : wskazanie źródeł internetowych jako pomocy dydaktycznych. W: D. Gabryś-Barker, R. Kalamarz (red.), "Języki specjalistyczne : teoria i praktyka glottodydaktyczna" (S. 141-148). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych Polska - Licencja ta zezwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz pod warunkiem zachowania go w oryginalnej postaci (nie tworzenia utworów zależnych).

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Aleksandra Krawczyk

Technologie informacyjne w nauczaniu języka specjalistycznego – wskazanie źródeł internetowych jako pomocy dydaktycznych

Streszczenie: Technologie informacyjne oraz media odgrywają istotną rolę w dydaktyce języka specjalistycznego. Powinno to znaleźć wyraz w procesie nauczania. Celem artykułu będzie dokonanie ogólnej ich charakterystyki oraz przeglądu różnych metod ich wykorzystania. Artykuł ten jest próbą zebrania odpowiedzi na pytania, jak zainteresować ucznia lekcją języka, która głównie skoncentrowana jest na biernej pracy z podręcznikiem, jak pomóc nauczycielowi w dobie XXI wieku w przygotowaniu materiałów do zajęć, które będą atrakcyjne i czytelne w odbiorze oraz w jaki sposób umożliwić uczniom usystematyzowanie wiedzy, wykorzystując najnowsze narzędzia, które są dostępne na wyciągnięcie ręki? Artykuł przedstawia programy, strony internetowe oraz aplikacje wraz z przykładami ich zastosowania.

Słowa kluczowe: edukacja, nowoczesne nauczanie języka, technologia informacyjna, nowoczesne narzędzia dydaktyczne, dydaktyka języka specjalistycznego

1. Wstęp

Pierwsze wzmianki o wykorzystaniu komputera do badań nad językiem miały miejsce w latach 60. XX wieku. W tym czasie analizy językowe były dokonywane na ogromnych komputerach klasy mainframe, a popularyzacja komputera osobistego (ang. *personal computer*) umożliwiła wdrożenie go do nauczania języków w latach 70. XX wieku. Porównując ówczesną technologię ze współczesną, w ciągu tych sześciu dekad, można zaobserwować jej dynamiczny rozwój. Oprócz interaktywnych pakietów multimedialnych, ogromnych

zasobów Internetu oraz szerokiego wachlarza technologicznych aplikacji powinniśmy również podążać za postępem w branży komputerowej. Mając na uwadze powyższe, obcujemy z narzędziami, których użycie jest nieodzowne w tworzeniu przestrzeni komunikacyjnej.

Gary SMALL i Gigi VORGAN (2011) w swojej książce powołują się na wyniki badań, które wykazują, że przeciętny nastolatek ma kontakt z technologią cyfrową (pasywny i aktywny – oglądanie filmów, słuchanie muzyki oraz korzystanie z Internetu) przez prawie osiem i pół godziny na dobę. Użytkownicy smartfonów, laptopów i tabletów z dziesiątkami funkcji mogą znacznie sprawniej wykonywać zadania. Neuropedagodzy i neurodydaktycy informują, że dzisiejsza młodzież uwielbia wielozadaniowość. Przystosowanie się do nowego sposobu zdobywania informacji jest związane z zanikiem tradycyjnej metody uczenia się – czytania dłuższych tekstów, analizy długich wypowiedzi. Wymaga to koncentracji na jednym zjawisku przez dłuższy czas, dlatego warto to uwzględnić przy tworzeniu materiałów na zajęcia (SMALL, VORGAN 2011: 32–41).

Niekiedy nauczyciele rezygnują z korzystania z technologii informacyjnej na lekcji języka, jeśli nie mają możliwości skorzystania z pracowni komputerowej. Należy jednak wziąć pod uwagę fakt, iż coraz częściej uczniowie mają przy sobie przenośny sprzęt (smartfony i tablety), który staje się nieodłącznym elementem ich życia.

2. Technologia informacyjna a dydaktyka języka specjalistycznego

Związek pomiędzy technologiami informacyjnymi a dydaktyką języka specjalistycznego odzwierciedla CALL (ang. *computer-assisted language learning*). Akronim ten oznacza pełne zintegrowanie technologii informacyjnej z nauczaniem języka (GARRETT 2009: 719) wraz ze wzajemnym powiązaniem takich elementów jak dydaktyka, teoria nauczania języków obcych i technologia. Mark WARSCHAUER i Deborah HEALEY (1998) rozróżniają trzy etapy rozwoju CALL:

1 etap – behawiorystyczny – został zainicjowany w latach 50. XX wieku, wprowadzony w życie w latach 60. i 70. XX wieku. W tym czasie komputer stanowił narzędzie, dzięki któremu oferowano za pomocą stosownego oprogramowania (PLATO system) odpowiednie materiały dydaktyczne (podstawę stanowiły dryle językowe);

2 etap – komunikacyjny – dominował w latach 70. i 80. XX wieku. W tym okresie stworzono wiele programów komputerowych, na przykład dostosowane do indywidualnego tempa ucznia czytanie czy programy stymulujące mówienie i/lub pisanie;

3 etap – zintegrowany – miał swój początek w latach 90. XX wieku. Podstawą wyłonienia tego podejścia było pojawienie się multimediiów, stanowiących połączenie różnych form przekazu informacji, takich jak tekst, grafika, dźwięk, animacja, wideo oraz Internet (LESIAK-BIELAWSKA 2015: 4–5).

3. Technologia informacyjna oraz media jako narzędzia wspierające dydaktykę języka specjalistycznego

Joel BŁOCH (2013) podkreśla rolę nowoczesnych technologii jako narzędzi wspierających proces nauczania. Warto zwrócić uwagę, że ogromnym plusem oferowanych aplikacji technologicznych jest ich różnorodność i dostępność. Ponadto umożliwiają one dojście do całej gamy autentycznych materiałów językowych. W przeciwieństwie do nauczycieli języków ogólnych, daje się zauważyć, że nauczyciel języka specjalistycznego ma do dyspozycji wyraźnie mniejszą ilość materiałów dydaktycznych w postaci podręczników czy zeszytów ćwiczeń.

Umiejętnie wykorzystany Internet jest doskonałym źródłem wiedzy o językach specjalistycznych, należy jednak wiedzieć, jak z niego korzystać oraz gdzie należy szukać poprawnych pod względem merytorycznym informacji. Elżbieta GAJEWSKA i Magdalena SOWA (2014: 260) poddały języki specjalistyczne kategoryzacji na właściwe im punkty odniesienia, które stanowią doskonałą bazę do nabywania wiedzy merytorycznej:

- język ekonomii i biznesu: portale ekonomiczne, bilanse i sprawozdania, wzory dokumentów oraz aktów prawnych,
- język turystyki i hotelarstwa: strony promujące dany kraj lub region, wirtualne muzea, strony hoteli i biur podróży, fora podróżnicze,
- język medyczny: strony informacyjne placówek medycznych, materiały szkoleniowe, fora medyczne,
- język naukowo-techniczny: strony popularyzatorskie, strony stowarzyszeń zawodowych, materiały informacyjne dostawców urządzeń i technologii.

Nie bez znaczenia dla dydaktyki języka specjalistycznego jest możliwość dokonania analizy korpusów tekstów specjalistycznych za pomocą programu komputerowego. Naprzeciw tym potrzebom wychodzi bezpłatne oprogramowanie AntCond, stosowane przez badaczy na całym świecie (dostępne na stronie: <http://www.laurenceanthony.net/software.html>). Po przeprowadzeniu analizy korpusu tekstu nauczyciel, wykorzystując zawarte w niej dane językowe, może między innymi zarówno tworzyć własne listy frekwencyjne, wyselekcjonować słowa kluczowe, jak i określać konkordancję wybranego słowa. Kolejnym plusem tego oprogramowania jest jego funkcjonalność, gdyż działa na najpopularniej-

szych systemach operacyjnych. Pozwala na dokładną analizę zawartego w analizowanym tekście słownictwa oraz wydobyć jego specyfikę, na przykład powtarzających się par przymiotników. Jednocześnie umożliwia stosunkowo szybkie tworzenie rozbudowanych ćwiczeń do wykorzystania podczas pracy w klasie i na platformie internetowej (LESIAK-BIELAWSKA 2015: 6).

Mając na uwadze osoby uczące się języka specjalistycznego, warto wspomnieć o serwisie internetowym Deutsche Welle (dostępny na stronie: <http://www.dw.de>) z najnowszymi wiadomościami politycznymi, gospodarczymi oraz kulturalnymi. Treść serwisu występuje w 30 językach, również w języku polskim. Owa strona oferuje bezpłatne materiały do nauki języka niemieckiego, również do pobrania (seriale, artykuły, pliki w formacie mp3 oraz mp4, materiały mające na celu rozwój umiejętności rozumienia tekstu słuchanego i czytanego, a przy tym opracowane słownictwo).

Wiele portali internetowych umożliwia bezpłatne odtwarzanie filmów, jednocześnie umożliwiając wykorzystanie ich na lekcji języka angielskiego, na przykład marka serii konferencji naukowych TED (dostępne na stronie: <http://www.ted.com>). Akronim nazwy – TED pochodzi od *Technology, Entertainment and Design*. Strona skupia ekspertów i wizjonerów, którzy mają coś do powiedzenia częstokroć w niebanalny sposób. Bez naruszania praw autorskich możemy korzystać z materiałów TED również bez dostępu do Internetu. Filmów na portalu TED jest tak dużo, że podczas pierwszych prób użytkowania można napotkać trudności z wyszukaniem interesującego nas wystąpienia. Dobrym sposobem na przeszukiwanie zasobów strony jest skorzystanie z playlist przygotowanych przez autorów portalu. Aby móc skorzystać ze wszystkich funkcji witryny, należy wyszukać tytuł wystąpienia w głównej wyszukiwarce TED ulokowanej w prawym górnym rogu. Wtedy wybrany przez nas film obejrzymy ze wszystkimi możliwymi funkcjami. Pomijając możliwość pobrania wystąpienia w wersji audio i wideo, każdy film można obejrzeć z napisami w wybranym języku. Wystąpienia prezentowane są w języku angielskim, niektóre wraz z napisami w języku polskim. Praktycznym pomysłem jest pobranie wystąpień w formacie mp3 i zalecenie, szczególnie bardzo zajęтым uczniom i kursantom, aby odsłuchali materiał na przykład w samochodzie, w drodze do pracy lub szkoły. Coraz więcej stron internetowych (na przykład: <http://tedxsl.com> lub <http://www.authentic-teaching.com>) oferuje gotowe scenariusze lekcji wykorzystujące materiały z konferencji TED. Warto sprawdzić, jakie pomysły proponują, ponieważ możemy w ten sposób zaoszczędzić czas na przygotowywanie materiałów do zajęć (POPLAWSKA 2015: 16–18).

Powszechny i wolny dostęp do cyfrowych form zapisu danych i treści umożliwia nauczycielom wykorzystanie w procesie dydaktycznym autentycznych materiałów językowych. Przykładem strony oferującej bezpłatnie i sprawdzone pod względem merytorycznym treści jest strona Uniwersytetu Yale (<http://oyc.yale.edu>), jednego z najbardziej prestiżowych uniwersytetów amerykańskich.

Niektóre stacje badawcze, na przykład BBC (<http://www.bbc.com>) oferują dostęp do programów w formie podcastów. Uwzględniając tworzenie własnych plików audio dostosowanych do specjalistycznych celów, naprzeciw wychodzi darmowy program do nagrywania i edycji dźwięku Audacity (dostępny na stronie: <http://audacityteam.org>).

Nowoczesne technologie oferują również zróżnicowane narzędzia umożliwiające wizualizację wybranych treści, na przykład z danej dziedziny specjalistycznej. Doskonałym tego przykładem jest strona MindMup (<http://www.mindmup.com>), która w bardzo intuicyjny sposób pozwala współtworzyć mapę myśli przez różnych użytkowników w czasie rzeczywistym (LESIAK-BIELAWSKA 2015: 7). Nauczyciele prowadzący zajęcia z języka specjalistycznego w wersji *online*, na przykład dzięki wykorzystaniu komunikatora Skype, mogą korzystać z darmowej tablicy interaktywnej Twiddla (<http://www.twiddla.com>). Za jej pomocą, oprócz takich czynności jak rysowanie, zaznaczanie, podkreślanie czy wyróżnianie treści, można w trakcie lekcji *online* rozmawiać, czatować z uczniami, zamieszczać własne pliki tekstowe oraz multimedialne. Nauczyciel, po wejściu na stronę, klika w ikonę *start a new meeting*. Numer pojawiający się w adresie witryny jest numerem klasy, do której powinni dołączyć kursanci. Ekran główny umożliwia pisanie oraz rysowanie – teksty automatycznie wyświetlają się naszym rozmówcom, którzy również mogą pisać na tablicy.

Rosnące zjawisko komunikacji internetowej pomiędzy uczniem a nauczycielem przyczyniło się do stworzenia stron internetowych umożliwiających przetwarzanie w chmurze, jak na przykład strona Google Docs czy narzędzie Dropbox (dostępne na stronie: <http://www.dropbox.com>). To miejsca, w których można przechowywać duże pliki tekstowe oraz multimedialne. Nauczyciel po założeniu konta na dysku Dropbox zamieszcza własne materiały dydaktyczne, do których uczniowie mają wgląd dzięki przesłaniu linku do odpowiedniego pliku, bądź po całkowitym udostępnieniu zawartości dysku. W przypadku Google Docs dokument, nad którym pracujemy, jest dostępny w sieci niezależnie od urządzenia, jakiego używamy. Można pracować nad nim w domu, na przykład korzystając ze stacjonarnego komputera, a następnie kontynuować pracę w podróży z tabletem czy smartfonem.

Skuteczna nauka języka opiera się na pewnych zasadach, które są niezmiennie. Do jednej z tych zasad należy niezaprzeczalnie prawo powtórek. Nowy materiał należy regularnie powtarzać do czasu, aż na dobre zagości w naszej pamięci długotrwałej. Wszyscy uczący się języka obcego potrzebują jakiegoś sposobu, aby powtórka była choć trochę wyzwaniem, ale i dobrą zabawą. Zważywszy na wymogi współczesnych uczniów, warto urozmaicić zajęcia o bezpłatną platformę do tworzenia i przeprowadzania interaktywnych quizów Kahoot! (strona do tworzenia quizów dostępna na stronie: <https://getkahoot.com> oraz strona do logowania dla uczniów: <http://kahoot.it>). Wykorzystując urządzenia mobilne, możemy zaplanować ciekawą lekcję powtórzeniową.

Na stronie: <http://nowoczesnenauczanie.pl/narzedzia-2/ciekawa-lekcja-z-kaoot/> znajduje się dokładna instrukcja, „krok po kroku”, która obrazuje, w jaki sposób należy stworzyć quiz Kahoot! Popularna wśród uczniów jest aplikacja oraz strona internetowa Memrise (dostępne na stronie: <http://www.memrise.com>). Twórcy programu stworzyli nie tyle program edukacyjny, ile swego rodzaju grę językową, w której, przechodząc przez kolejne etapy wybranego przez nas kursu językowego, zdobywamy punkty, dzięki którym jesteśmy zmotywani do wędrówki przez kolejne etapy. Po zarejestrowaniu się nie pozostaje użytkownikowi nic innego jak wybrać język, w którym chce szlifować swoje umiejętności. Memrise nie jest aplikacją nastawioną na bezmyślne powtarzanie słownictwa, ponieważ algorytm został opracowany w taki sposób, aby maksymalnie wykorzystać działanie naszej pamięci krótkotrwałej i długotrwałej, czego dowodem jest zróżnicowany charakter ćwiczeń, na przykład w postaci układanek, definicji, nagrań wideo czy nagrań lektora. Dzięki tej stronie mamy możliwość tworzenia własnych kursów, choćby z wykorzystaniem aktualnie omawianego na lekcji słownictwa.

Kolejną witryną, z której można korzystać nie tylko na komputerze, lecz także za pomocą nowoczesnych telefonów komórkowych i tabletów, jest Languageguide (<http://www.languageguide.com>). Serwis oferuje podzielony tematycznie słownik obrazkowy z wymową w 18 językach. Obrazki zostały podzielone na grupy tematyczne, które często pokrywają się z zagadnieniami tematycznymi stanowiącymi podstawę egzaminów zewnętrznych. Wskazanie kursorem lub dotknięcie palcem wybranego obrazka powoduje odtworzenie jego wymowy przy jednoczesnym wyświetleniu okienka z pisownią wyrazu (ZARÓD 2015: 12–13).

Warto także wspomnieć o ciekawym formacie zajęć edukacyjnych – WebQuest, w którym wyjściowym źródłem informacji jest Internet. Metoda ta została wynaleziona i opracowana w połowie lat 90. ubiegłego stulecia, a dzisiaj niezwykle pręźnie zyskuje na popularności. Aby osiągnąć optymalny cel, prawidłowy WebQuest powinien składać się z następujących części (CUDZICH 2012: 35–36):

- Wprowadzenia – ogólnego motywującego opisu projektu,
- Zadania – poleceń dla grup, opisu produktu, który należy stworzyć,
- Procedury – opisu kroków, jakie należy wykonać, aby rozwiązać zadania,
- Zasobu (źródeł) – listy stron internetowych dostępnych w sieci potrzebnych do rozwiązania zadania,
- Oceny (ewaluacji) – punktacji oraz sposobu oceny wykonania zadań,
- Zakończenia (konkluzji) – podsumowania projektu oraz prezentacji gotowego materiału.

Ta metoda dydaktyczna charakteryzuje się wysoką skutecznością pracy, wyraźnie wyższą od metod tradycyjnych. WebQuesty są niezwykle motywujące, gdyż przeprowadzane są głównie w grupach, aktywizują i stymulują umysł

ucznia poprzez porównywanie, dedukowanie, klasyfikowanie, analizowanie błędów, konstruowanie argumentów, abstrahowanie oraz analizę poglądów. Metoda ta może być wykorzystywana na zajęciach zarówno z języka obcego ogólnego, jak i z języka specjalistycznego. W trakcie lekcji można przećwiczyć charakterystyczne dla danej branży czynności zawodowe oraz zmierzyć się z najczęściej występującymi w pracy zadaniami.

4. Podsumowanie

Oferowane przez technologię informacyjną możliwości są potencjalnym rozwiązaniem dla wielu wyzwań charakterystycznych dla nauczania języka specjalistycznego. Ponadto jej rozwój uwolnił proces nauczania, pozwalając na dostosowanie go do indywidualnych potrzeb poszczególnych uczniów oraz przeniósł go z klasy do miejsc dogodnych dla użytkowników. Wraz z pojawieniem się nowych narzędzi nauczyciele języka mają do dyspozycji coraz więcej możliwości ich wykorzystania, jednakże można czuć się przytłoczonym ilością nowoczesnych mediów, a to skutkuje pominięciem ich w procesie dydaktycznym. Wykorzystanie programów komputerowych, w tym aplikacji, jest wielokrotnie traktowane jako gwarancja postępu. Należy pamiętać, że wiele materiałów multimedialnych w swoich założeniach metodycznych jest opartych na bardzo tradycyjnych metodach. Mając na uwadze powyższe, daje się zauważyć, że tego typu ćwiczenia zyskują na atrakcyjności, a Internet staje się niezastąpionym pomocnikiem nauczyciela języka specjalistycznego, który na co dzień zmagają się z niedostateczną ilością odpowiednich materiałów dydaktycznych. Warto zachęcić nauczycieli do dotrzymania kroku nowej generacji, niewyobrażającej sobie życia bez wszechobecnego Internetu, który wychodzi naprzeciw potrzebom współczesnej dydaktyki.

Bibliografia

- BLOCH J., 2013: *Technology and ESP*. In: PALTRIDGE B., STARFIELD S. (eds.): *The Handbook of English for Specific Purposes*. Chichester: Wiley-Blackwell, s. 429–447.
- CUDZICH B., 2012: *Wykorzystanie technik ludycznych oraz WebQuest w nauczaniu języka specjalistycznego*. „Homo Ludens”, nr 1/4, s. 31–43.
- GAJEWSKA E., SOWA M., 2014: *LSP, FOS, Fachsprache... Dydaktyka języków specjalistycznych*. Lublin: Werset.

- GARRETT N., 2009: *Computer Assisted Language Learning Trends and Issues Re-visited: Integrating Innovation*. „Modern Language Journal”, No 93, s. 719–740.
- GRUCZA S., 2007: *Glottodydaktyka specjalistyczna*. Cz. 1: *Założenia lingwistyczne dydaktyki języków specjalistycznych*. „Przegląd Glottodydaktyczny”, nr 24, s. 7–20.
- KOWALEWSKI J., 2015: *Ujarzmić technologię*. „Języki Obce w Szkole”, nr 4, s. 56–58.
- LESIAK-BIELAWSKA E.D., 2015: *Technologie informacyjne w dydaktyce języków specjalistycznych*. „Języki Obce w Szkole”, nr 4, s. 4–10.
- POPŁAWSKA A., 2015: *Ten Times TED, czyli jak wykorzystać materiały TED w nauczaniu języków obcych*. „Języki Obce w Szkole”, nr 4, s. 16–19.
- SMALL G., VORGAN G., 2011: *iMózg. Jak przetrwać technologiczną przemianę współczesnej umysłowości*. Tłum. S. BORG. Poznań: Vesper.
- WARSCHAUER M., HEALEY D., 1998: *Computers and language learning. An overview*. „Language Teaching”, No 31, s. 57–71.
- ZARÓD M., 2015: *Bezpłatne zasoby internetowe w klasie językowej*. „Języki Obce w Szkole”, nr 4, s. 11–15.

The use of information technology in specialist language teaching –
indication of Internet sources as teaching aids

Abstract: Information technology and media play an important role in specialist language teaching. This should find expression in the teaching process. The aim of this article is their characteristics and an overview of various possibilities of their application. An attempt will be made to answer the following questions: how to get students, who are mainly concentrated on passive work, interested with a textbook, how to help a 21st century teacher in preparation of teaching materials, which will be attractive and easy in perception. How will the application of IT and media allow students to systematize their knowledge based on the latest easily available tools? It is worth to encourage teachers to keep up with the new generation, who can't imagine life without the omnipresent Internet. The Internet which meets the needs of modern didactics. The article presents programs and websites with examples of their application.

Key words: education, modern language teaching, information technology, modern didactic tools, specialist language teaching